

20.Yy. Türk Kadın Giyimine Genel Bir Bakış

Nurdan KUMAŞ ŞENOL ¹

Özet

Kimliğin gözle görünür tezahürü olan giyim kuşam konusundaki mecburi kıyafet değişiklikleri; geçmiş de Batılılaşma çabalarının başladığı II. Mahmut dönemine ve Tanzimat Fermanı'na kadar gitmiştir. Bu dönemdeki mecburi kıyafet değişiklikleri daha çok erkeklere yönelik olmakla birlikte, çeşitli yayın organlarında kadın kıyafetlerinin değişmesi talebi de, Meşrutiyetten sonra seslendirilmeye başlanmıştır. Bu talebin temelinde değişen hayat tarzı önemli rol oynamıştır. Osmanlı Devletinin son yüzyılı olan 20 yy. da yeni Türk Devletinin de temelleri de atılmıştır. Bu köklü siyasi değişimlerin beraberinde getirdiği Türkiye'de kadın kıyafetleriyle ilgili yenilikler, önceleri sadece büyük şehirlerin merkezleriyle sınırlı kalmıştır. Ancak daha sonra gazete ve dergilerin belirlediği imaj kalıpları, televizyonun yaygınlaşması, kanal sayısının artması, uydu ve dijital yayıncılığın gelişmesiyle küresel çapta bütün dünyayı, bütün toplumları, bütün insanları aynı anda benzer şekilde etkilemeye başlamıştır. Değişen süreç içinde yaşanan tüm bu etkileşimlerin 20.yy Türk kadın giyimine nasıl yansıtıldığı literatür tarama yöntemi kullanılarak incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar kelimeler : 20.yüzyıl, kadın giyimi, moda

An Overview of the 20th-Century Turkish Women's Clothing

Abstract

Mandatory clothing changes in apparel, which is a visible manifestation of the identity; The past is the beginning of the Westernization effort. He went to the period of Mahmut and the Tanzimat decree. The mandatory change of clothes during this period is more aimed at men, but the demand for changing women's clothing in various publications has been started to be performed after the legitimates. The changing life style on the basis of this demand has played an important role. The last century of the Ottoman Empire was the 20th century. Also laid the foundations of the new Turkish state. The innovations related to women's clothing in Turkey, which are brought to get herby these radical political changes, have been restricted to a limited environment with only the centers of majorcities. But then the image patterns set by the newspapers and magazines, the proliferation of the TV, the increase in the number of channels, the development of satellite and digital publishing globally, all the world, all societies, all the people alike at the same time. All these interactions experienced in the changing process were examined using the literature screening method to reflect the 20th century Turkish women's clothing.

Keywords: 20th century, women'sclothing, fashion

¹ Öğr. Gör, Giresun Üniversite, gazi-moda@hotmail.com

GİRİŞ

Belirli bir zaman dilimi boyunca tüketiciler tarafından benimsenmiş geçici dönemsel bir olgu olan moda, yaşam dönemlerinin kuramsal ürünleriyle uyumlu olarak değişir. Bu değişim, tüm modaları bekleyen kaçınılmaz düşüş olan eskimeye yüz tutmuşluk, yükselen yeni değerler, kitlesel uyum, moda öncüleri tarafından benimsenme ve sunulma evreleri ile gelişir (Sproles, 1981: 118).

Moda, ekonomik koşullar ve teknolojik gelişmelere paralel olarak toplumların uygarlık gelişmeleri, ahlak anlayışları, gelenek ve görenekleri doğrultusunda ortaya çıkmaktadır (Gümüş,1995). Örneğin; İslam dünyasında kapanma cariyelere, yani kadın kölelere has olan açıklığa karşı, kadınların dini gerekçelerinin yanında, aynı zamanda hür olmanın bir göstergesi olarak görülmüştür. Hatta çarşafın yaygınlaşmasının, kadınların cariyelerden ayrıldığına bir göstergesi olarak ortaya çıktığı iddia edilmiştir. Modern dönemde ise tam tersi, tarih içinde kölelere ve cariyelere has açık kıyafetler, modernliğin ve çağdaşlığın simgesi haline getirilmiştir.

Cumhuriyetin ilanı ve dönemin getirmiş olduğu değişimlerin etkisi ile geleneksel kültürün etken olduğu giysilerin yerini dünya modasına göre biçimlenmiş yeni giyim tarzı almıştır (Koç ve Koca, 2006: 43). Cumhuriyetin ilk yıllarında, Türkiye'nin ne denli modern bir ülke olduğunu göstermenin en uygun yolunun 'kıyafet dili' olarak kabul edilmiştir. İstanbul'un en ünlü terzileri, İsmet Paşa Kız Enstitüsü ve diğer okulların sipariş atölyelerinin, yöneticileri ve eşlerini giydirmek için seferber olmaları, Cumhuriyet ve Kızılay balolarında batılı kıyafetler içindeki şıklık yarışı, küçük dereceli memurların aldıkları Sümerbank kıyafet yardımına maaşlarının bir bölümünü de ekleyerek, 'Cumhuriyet Şıklığını' temsil etme çabaları, modanın çağdaşlaşma sürecindeki rolünün en basit örnekleri olarak gösterilebilir (Karlıklı ve Tozan, 1998:153).

20. yy. Türk kadın giyiminin genel hatlarının belirlendiği bu çalışmada; Osmanlı Devletinin son döneminden Türkiye Cumhuriyetinin kurulmasına ve yüzyılın sonuna kadar ki giyilen kadın giysileri incelenerek Türk kadınının imajına ve moda bilincinin oluşmasına katkıları yorumlanmıştır.

20. yüzyıl Türk Kadın Giyimi

20. yüzyılın başına kadar kadınların kıyafetinde eğilim hangi inançtan olursa olsun kapanma, yani tesettür yönünde olmuştur. Kadın kıyafetlerindeki açılma eğilimi, dinin kamusal alanda etkisini yitirmeye başladığı, gelişen teknolojinin de etkisiyle gazete, televizyon ve sinema gibi kitle iletişim araçlarının etkinliğinin daha çok arttığı 20. yüzyıla has bir olgu olup; kitle iletişim araçlarının teşviki ve yönlendirmesiyle, yavaş ancak geri dönülemez bir biçimde gerçekleşmiştir.

Türkiye'de basın yayın hayatının gelişmeye başladığı 1870'li yıllardan itibaren, kadın ve kadın kıyafeti konusu, tartışmaların en önemli kısmını teşkil etmiştir. Özellikle, Meşrutiyet dönemi bu açıdan bir dönüm noktasını olmuştur. Dönemin kayda değer olgularından biri de siyasi ve toplumsal konulardaki pek çok yasaklama ve sansüre rağmen, kadın, kadın kıyafeti gibi konularda bir kısıtlama olmamasıdır. Osmanlı devletinin sonlarına doğru II. Meşrutiyet'in (1908) ilanının ardından kadınlar, hayır dernekleri vb. yerlerdeki toplantılara katılarak, dergi ve gazeteler çıkararak, "kamusal alan" yaratılmasına ve kadının sosyal yaşamdaki yerinin genişletilmesine katkıda bulunmaya çalışmışlardır (Resim 1.). (Çakır, 1996: 125).

Resim 1. 1908 yılında çıkan “kadınlara mahsus gazete”

Osmanlı kadın hareketi, Metis Yayınları,2011, İstanbul, s.66

Buna bağlı olarak önceki dönemlerde de sık sık gündeme gelen kadınların kılık ve kıyafetlerine ait tartışmalar, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde daha da yoğunlaşmıştır. Bu tartışmaların Batılı kadınların sahip olduğu hakların Osmanlı Müslüman kadınlara da tanınması ve giysilerde de benzer değişiklik istekleri sonucu gündeme geldiği dikkati çekmiştir (Kaplan, 2001: 139). Bu dönemde aydın Türk kadınının gerek düşünce alanında, gerekse siyasi ve toplumsal haklar yönünde ciddi adımlar atarak, kadın statüsünün değerlendirilmesi amacıyla 28 Nisan 1913'de kurduğu Teali-i Nisvan Cemiyeti (*Kadınların Durumunu Yükseltme Derneği*) Osmanlı Devletinin ilk feminist örgütü sayılmıştır. Cemiyet'in başındaki isim ise Halide Edip Adıvar'dır. Dernek üyelerinin yüzleri açık resim çektirmeleri ve bir bölümünün tamamen Avrupalı giyim tarzı dikkat çekmiştir (Resim 2.). O yıllarda modayı tamamen yurt dışından gelen moda dergilerinden takip eden bu kadınlar küçük bir zümreyi oluşturuyor olsalar da yaptıkları Türk kadını için bir devrim niteliğinde olmuştur.

Resim 2. 1913’de kurulan Teali-i Nisvan Cemiyeti Kadınları

Çanakkale savaşı ve savaşan Türk kadını.(2016, 21 Nisan). Yeniçağ gazetesi

Moda bazen savaş rüzgârlarının getirdiği zorluklar içinde bile kendini göstermiştir. 1918’de Rusya’dan kaçan “Beyaz Ruslar”ın yaratmış olduğu baş bağlama biçimi Türk kadınının Avrupalı hemcinsleri gibi giyinmesinde oldukça önemli bir araç olarak kullanılmıştır. Sabiha Tansuğ (1998) sıkma başın öyküsünü anlattığı araştırmasında, İstanbul’dan yola çıkarak tüm Anadolu’yu etkisi altına alan bir giysi parçasının moda olgusu üzerinde etkisinin ne denli güçlü olduğunu göstermektedir.

“1918’de Rus harbi sırasında gemilerle İstanbul Boğazına ve Çanakkale açıklarına sığınan Beyaz Ruslar izinler çıkana kadar gemilerin içerisinde 15-20 gün beklediler. Gemilerin içerisinde zor günler yaşayan Ruslar hastalandılar ve yikanamadıklarından bitlendiler. Gerekli izinler alındıktan sonra İstanbul’a ayak basar basmaz karantinaya alındılar ve kadın erkek hepsinin saçları tamamen kesildi. Başları saçsız kalan kadınlar bulduğu kumaşları başlarına türban gibi çok hoş bir biçimde sıkıca sararak dolaşmaya başladılar. Kısa sürede İstanbul yaşamına karıştılar. Bu baş bağlama biçimini gören İstanbul sosyetesini kadınları üzerlerindeki çarşaf ve peçelerin yerine başlarını Rus kadınları gibi kapatmaya başladılar” “Cumhuriyetten önce peçe ve çarşaf ile dışarı çıkabilen Türk kadınları çarşaf ve peçeyi çıkarınca onun yerine renk renk sıkma başlarla dolaşmaya başladılar ve bu moda İstanbul’dan tüm Anadolu’ya yayıldı. Özellikle şehirlerde yaşayan kadınlar tarafından benimsenen bu baş bağlama şeklinde, büyük bir kare şeklinde kesilen renk renk şifon, krep vb. ipek türü kumaşları alıp üçgen şekilde katladıktan sonra bir uç arkaya diğer iki uca öne doğru getirildikten sonra öne düşen iki uç arkadan dolandırılarak başın üzerinden geriye doğru çapraz şekilde yaparak uçlarını bağladılar. Arkadaki ucu alıp sağ omuzdan öne doğru sarkıttılar. İsteyen bir tutam saçını çıkarttı, isteyen ise tümünü sakladı ancak o dönem için oldukça modern bir kadın görünümü sağlanmış oldu” (Tansuğ 1998:19).

Cumhuriyet Dönemi ve Kadın Modası

Modernleşme ve çağdaşlaşmanın bir göstergesi olarak kıyafet Cumhuriyet döneminin en önemli mücadele alanı olmuştur. Kadınlar Avrupa modasına uygun kıyafetler giymeye, toplum içerisinde yer almaya, bizzat ülkeyi yönetenlerce teşvik edilmiştir. Bitlis'te tuttuğu anlarından anlaşıldığına göre, Mustafa Kemal daha Cumhuriyet kurulmadan önce arkadaşlarıyla yaptığı sohbetlerde ileriye dönük tasarılarından söz ederken "tesettürün kaldırılması" konusuna da değinmekteydi. Nitekim, Sivas Kongresi hazırlıkları sırasında arkadaşı Mazhar Fuat'a "zaferden sonra olacakları" yazdırırken, projeleri arasında ileride tesettürün kalkmasını ve uygar ülkeler gibi" fes yerine şapka giyilmesini de saymıştır. Bu nedenle 28 Kasım 1925 tarih ve 230 sayılı resmi gazetede yayınlanan 671 no' lu Şapka İktisası hakkındaki kanun ile Atatürk giyim konusundaki ilk düzenlemeleri gerçekleştirmiştir. Erkeklerle ve kadınlara daha modern bir dış görünüş sağlayabilmek amacıyla düzenlenen bu kanun ile batılı giyim tarzı benimsenmiştir (Resim 3.) (Erden, 2002: 387).

Resim 3. Cumhuriyet ile Değişen Türk Kadının Modern Görüntüsü

Atatürk ve ilkleri başararak tarihe geçen kadınlar.(2016, 05 Aralık). Cumhuriyet Gazetesi

Mustafa Kemal Paşa meclislerinde kadınlara yer vererek toplum içerisinde söz sahibi bireyler olmaları yönünde onları yüceltmıştır. Onun bu tutumu yeni giyim tarzı için özendirici olmuş, eşi Latife hanım döneminin en çağdaş kadını olarak başı çekmiştir. İl ve ilçelerdeki bürokrat hanımları, bayan öğretmenler ve bayan memurlar da aynı yolu takip etmişler, buldukları yerde modern giyimün öncüsü ve temsilcisi olmuşlardır (Sarısaman, 1999: 1101- 21). Atatürk 1925'de kadınların kıyafetleri konusunda şöyle demektedir: "Kadınlarımızın yüzlerini dünyaya göstermelerine izin verelim ve dünyayı daha yakından görüp tanıyabilmeleri için, gözlerini açmalarını sağlayalım! Bunda korkulacak hiçbir şey yoktur. Bu önüne geçilemeyecek bir gelişmedir. Bu yolda atılacak olumlu adımlar, ulusumuz için daha tatmin edici ve başarılı sonuçlar almamızı sağlayacaktır" (Tuncer, 1989: 163).

Türkiye’de kadın modasındaki değişim, erkek modasından hızlı olmuştur. Cumhuriyet ideali, kadının yaşamda aktif ve üretici yurttaş kimliği ile var olması ve erkeklerle eşit haklarda yaşaması ülküsü üzerine kurulmuştur. 1925’ten sonra Türkiye’de kadın hem üstündeki örtüyü atabilmiş, hem de Avrupalı hemcinslerinin giyimdeki yeni anlayış ve form devriminin yakın takipçisi olmuştur. Osmanlı’nın İnas Sanayi Sultani’leri yeniden örgütlendirilerek 1927’de Kız Sanat Enstitüleri kurulmuş, açılan çeşitli biçki dikiş kursları ile Kız Sanat Enstitüleri “Cumhuriyet Kadını”nın yetişmesinde önemli bir görevi üstlenmişlerdir (Resim 4.) (Baydar ve Özkan,1999: 47).

Resim 4. Kız Sanat Enstitüsü öğrencileri, Karşıyaka, İzmir

75 yılda değişen yaşam değişen insan Cumhuriyet modaları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1999,İstanbul, s.47

1930’larda yaşanan ekonomik kriz, giyimde sadelik rüzgârları estirmiş olsa da magazin dergileri kadınları çalışma hayatına özendirmiştir. Dönemin moda kadını olgun, ölçülü ve daha kadınsı olarak lanse edilmiş ve 1932 yılında Türkiye Güzeli seçilen Keriman Halis’in Dünya güzeli seçilmesiyle de taçlanmıştır. Batılılaşma ve çağdaşlaşmanın bir simgesi olarak düzenlenen yarışma, Türk kadınının hürriyet hareketinde de bir adım olarak kabul edilmiş ve halka sunulmuştur (Resim 5.).

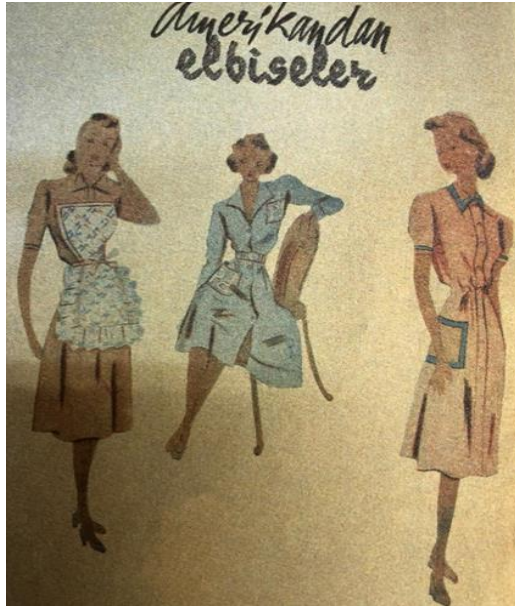
Bu yılların kadın silüetinde korselere başvurulmuştur. Etek boyları diz altında veya daha uzun stilde olmuştur. Prensese stiline benzeten bu yeni figür, kısmen eski moda ve konservatif bir görünüm sağlamıştır. Krepdöşin ve ipek jarse gibi popüler kumaşlar karakteristik özellikleriyle ön plana çıkmıştır (Dereboy, 1986)

Resim 5. 1932 Dünya Güzeli Keriman Halis

https://tr.wikipedia.org/wiki/Keriman_Halis adresinden 21.10.2018 tarihinde alınmıştır

1940'lı yıllarda gazete ve dergilerde kadınlara yönelik haber ve yazılara ağırlık verilmeye başlanmıştır. Bu çerçevede Avrupa'daki gelişmeler anında Türk kadınına iletmeye çalışılmıştır. Gazete ve dergilerde kadın fotoğrafları o döneme göre cüretkar biçimde yayınlanmıştır. İkinci Dünya Savaşı'nın araya girmesi, ekonomik zorluklar, kadın kıyafeti konusunun geri plana itilmesine neden olmuştur. Türkiye'ye yönelik dış tehditler bu tarz tartışmaların ve uygulamaların bir süreliğine durmasına gerekçe sunulmuştur. Ayrıca, savaş yılları tutumluluğun övüldüğü, israfın hor görüldüğü yıllar olarak görülmüştür.

Resim 6. 1944, Kadın günlük giysi örnekleri

75 yılda değişen yaşam değişen insan Cumhuriyet modaları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1999, İstanbul, s.55

1950'de kadının meslek sahibi olarak statü kazanabileceği imajı ertelenerek, doğrudan prestijli kadının bedeni ve güzelliği üzerine odaklanılmıştır. Böylece 1950'lerin ve 1960'ların kadını, cemiyet haberleri" başlığı altında balo, çay, defilelere katılması ve şık güzel kıyafetler giymesi vesilesiyle kendine bir yer edinebilir duruma gelmiştir. O yılların modellerinin çeşitliliğini yansıtan elbiselerin hepsinde ince beller vurgulanarak kadını hatlar ön planda tutulmuştur (Resim 7.). 1956 yılında çıkan Sanat, Estetik, Sosyete kelimelerinin ilk harflerinden ismini alan SES dergisi devrin moda-kadın anlayışı hakkında ipuçları vermiştir. Güzelliğe sahip olmak, artık doğuştan gelen bir özellik olmaktan çıkartılmıştır. Kozmetik ürünleri kullanmak ve gündemde olan artistlere benzemeye çalışmak, güzel olmak için yeter şart olarak sunulmuştur. Giyinmesini öğrenmek, ancak sinemalardan, mecmualardan faydalanmasını bilmekle mümkün kılınmıştır. Örneğin; Fransız kadınların iyi giyinmesinin sebebi olarak Fransız mecmuaları gösterilmiştir (Barbarosoğlu, 2016: 169).

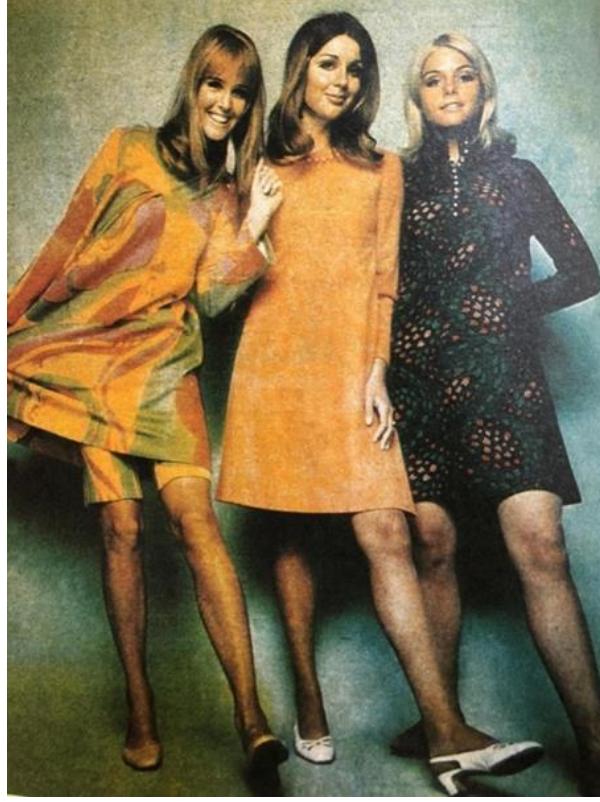
Resim 7. 1950'lerde kadın giyim örneği,

75 yılda değişen yaşam değişen insan Cumhuriyet modaları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1999, İstanbul, s.62

1960-1970 yılları arasındaki on yılda Türkiye'de sadece giyim konusunda değil yaşamın sürdüğü her alanda Batı etkileşimli modalar benimsenmiştir. Hazır giyimin, mağazacılık anlayışının yeni filizlendiği bu yıllar kadınların mefruşatçıdan kumaş aldığı, dönemin kadın dergilerinden kalıplar, modeller bulup ya kendi diktiği ya da terziye sipariş ettiği dönemin son zamanları olarak anılmıştır. Herkesin kıyafetine, saçına, oturuşuna dikkat ettiği efendiliğini yitirmediği, saygının ve adab-ı muaşeretin hala moda olduğu yıllar olmuştur (Yetmen, 2011: 201). Terziliğin bir el sanatı olmayı sürdürdüğü bu yıllarda moda haberleri ve fotoğrafları ile o günlerin gündemini belgeleyen gazeteler ve dergiler olmuştur. Göz alıcılık arayan genç orta sınıf tarafından belirlenen giysi modası da

kişisel zevkleri ön plana çıkartmış ve “imaj devri”ni başlatmıştır. Dönemin ortalarında etek boyları kısaltılarak mini boya çekilmiş bacaklara vurgu yapılmıştır (Resim 8).

Resim 8. 1969 Kısa etek örnekleri

Günaydın extra gazetesi manşet görseli

1970 başlarında sinemanın yanı sıra televizyon da toplumun kentten köye her kesiminde, günlük yaşamı belirleyen bir etki düzeyine ulaşmıştır. Kırsal kesimdeki kadın kıyafetlerinin geleneksel yapıdan sıyrılarak değişmeye başlaması, özellikle televizyonun köylere girmesiyle hız kazanmıştır. Giyim giderek bireyselleşmiş, çeşitli stillerin, geçmiş dönem modalarının, etnik kıyafetlerin ve köylü giysilerinin kurlsız bir karışımı olmuştur.

Yaşam biçimleri ile değilse de giyim kuşamlarıyla Türkiye’de de belli kesimi etkileyen “çiçek çocuklar” barış yanlısı, istediklerini yaşamaktan hiçbir zaman çekinmemiş ve bunu başaran gelmiş geçmiş en tutarlı hareket olarak kabul görülmüştür.

Giysilerinde dünyanın çeşitli kültürlerinin folklorik özelliklerini taşımış, sentetik ve suni kumaşları reddederek sadece doğal malzemelerden üretilmiş kıyafet giymişlerdir. Döneme damgasını vuran doğallık arayışı, el örgüleri, işlemler, aplikeler ve el boyamalarını da beraberinde getirmiştir (Resim 9.) (Baydar ve Özkan,1999: 77).

Resim 9. 1978, Hippi tarz kadın giyim örneği

75 yılda değişen yaşam değişen insan Cumhuriyet modaları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1999, İstanbul, s.76

1980 sonrası, kadın kıyafetlerindeki değişim hızlanmıştır. Bu dönemde, özellikle de romanlar, dergiler, filmler aracılığıyla kadının bireyselliğinin ve cinsiyetinin dışa vurulması eğilimi gözlemlenmiştir. İdeal kadın simgesi hem medyada, hem de defilelerin takdiminde "çağdaş, dinamik ve çalışan kadın" olarak ortaya konulmuştur. Çünkü modanın taşıyıcı grubu çalışan kadınlardan oluşmuştur. Çalışan kadınlar hem ekonomik özgürlükleri olması sebebiyle, hem de cemiyet içindeki zevk ve beğeni etkileşimine daha yoğun olarak maruz kaldıklarından, ev kadınlarına göre modayı daha yakından takip eden bir kategoride bulunmuşlardır (Barbarosoğlu, 2016. 92.).

Resim 10. 1987-1989 Vakko kış koleksiyonu

75 yılda değişen yaşam değişen insan Cumhuriyet modaları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1999,İstanbul, s.84

Vizkoz ve krep ipliklerden üretilen yumuşak ve elastik kumaşlar, rahatlık ve sadeliğe önem veren 90'lı yılların kadın modasına damga vurmuştur. Dramatik renkler, genellikle siyahın kullanımı öne çıkarılarak endişeli ama bir o kadar da kendinden emin bir kadın profili çizilmiştir. Moda gündeminde kadınları güçlü ve başarılı, amaçlarını gerçekleştirme ve diğerlerini yönetme yetkisine sahip bir biçimde resmetmiştir (Davis 1997). Bu noktada kadınlar daha çok iş takımları ve erkek giyiminden alınan diğer giysiler içinde sunulmuştur (Resim 11.).

Resim 11. 1990'lara ait giysi örneği

75 yılda değişen yaşam değişen insan Cumhuriyet modaları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1999,İstanbul, s.84

Gelişen teknolojik yenilikler ve buna paralel olarak kitle iletişim ağının tüm dünyaya yayılması gibi faktörlerin de etkisiyle, moda kavramı Türk kadınlarının yaşamında önemli yer almaya başlamış ve artık kendi imajını yaratma çabaları, yeni tasarımcılar oluşturmanın yanında giyim sektöründe moda ve tasarım kavramlarına ilgiyi artırmıştır (Koca ve Koç ,2010: 275).

SONUÇ

20. yüzyılın başında Türk kadınlarında kıyafet eğilimi tesettür yönünde olmuştur. II. Meşrutiyet ile birlikte kadın giyiminde de yavaş yavaş tartışmaların yoğunlaştığı belirlenmiştir. Yine bu dönemde kadınlara has gazeteler yayınlanmış ve dernekler kurulmuştur. Ancak esas köklü değişime Cumhuriyet'in ilanından sonra kavuşan Türk kadını batılı hemcinslerinin moda tarzını kendine rol model belirlemiştir. 1930'lardan başlayarak 20.yy.ın sonu olan 1990'lara kadarki süreçte Türk kadının moda anlayışın da

önemin yayın organlarından çokça etkilenildiği görülmüştür. Ayrıca 1970lerden sonra Anadolu'da yavaş yavaş yaygınlaşmaya başlayan televizyon bu etkileşimde önemli bir rol oynamış; büyük şehirlerdeki giyim modasını Anadolu'nun en ücra yerleşkesine bile getirmiştir. Sonuç olarak; siyasi, ekonomik, sanatsal, ticari.....vb. bir çok değişkenden etkilenen giysi modası, kadın giyimindeki parçalar ile birlikte bir dışavurum imgesi haline gelmiş ve somut bir anlam olarak karşımıza çıkmıştır.

KAYNAKÇA

- Atatürk ve ilkleri başararak tarihe geçen kadınlar.**(2016, 05 Aralık). Cumhuriyet Gazetesi
- BARBAROSOĞLU, F.(1995). **Modernleşme Sürecinde Moda ve Zihniyet.** İstanbul: İz Yayıncılık. ss: 92-169.
- BAYDAR, O. & ÖZKAN, D. (1999).**75 Yılda Değişen Yaşam Değişen İnsan Cumhuriyet Modaları.** Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. ss: 47.
- ÇAKIR, S. (2011). **Osmanlı Kadın Hareketi,** Metis Yayınları, 5. baskı: İstanbul, ISBN 975-342-044-7, s: 66.
- Çanakkale savaşı ve savaştan Türk kadını.**(2016, 21 Nisan). Yeniçağ gazetesi
- DAVIS, F. (1997). **Moda, Kültür ve Kimlik.** Çev.: Özden Arıkan, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. ss:15.
- DEREBOY, E. J.(1986). **Kostüm ve Moda Tarihi.** Özel Güzel Sanatlar Stilizlik Ltd. Şti., İstanbul.
- ERDEN, S. (2002). **Kültürel Batılılaşma, Modernleşme ve Batılılaşma,** Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, Cilt:3, ss: 387-388.
- GÜMÜŞ, Ü.B. (1995). **Uluslar arası Pazarlar İçin Üretim Yapan Türk Hazır Giyim İşletmelerinde Moda Tasarımı Çalışmalarının Sektörel Olarak İncelenmesine İlişkin Bir Araştırma,** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- KAPLAN, L. (2001). **Türk Bedai' yini Koruma Derneği ve Cumhuriyet Döneminde Türk Güzelliğini Geliştirme Çabaları,**Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Sayı:49, Mart, Cilt:17, ss:139-171 .
- KARLIKLI, Ş. & TOZAN, D. (1998). **Cumhuriyet Kıyafetleri.** GSD Yayınları, İstanbul. s. 153.
- KOCA, E. & KOÇ, F. (2010). Güzellik Yarışmalarının Türkiye'deki Moda Bilincinin Oluşumuna Etkileri. Acta Turcica Dergisi. Yıl: 2 sayı:1 s: 263.
- KOÇ, F. & KOCA, E. (2006). **Türk İnsanın Cumhuriyet Dönemi ile Başlayan Giyim-Kuşamda Çağdaşlaşma Süreci.** Tekstil Maraton Dergisi, Eylül-Ekim, S. 86, s. 43.
- SARISAMAN, S. (1999). **Sosyal Alanda Yapılan İnkılaplar ve Bu İnkılapların**

Özümsenmesi Meselesi, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Cilt:15, Sayı:45, ss:1101-1121.

SPROLES, G. B. (1981). **Analyzing Fashion Life Cycles: Principles and Perspectives**, Journal of Marketing, C. 45, S. 4, s. 118.

TANSUĞ, S. (1998). **İstanbul'da Sıkma Başın Öyküsü**, Cumhuriyet Kıyafetleri, İstanbul: GSD holding. S:19.

TUNCER, H., (1989). **Türk Kadınının Geçirdiği Evrimin Tarihçesi ve Bugünkü Durumu**, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Cilt:6, Kasım, Sayı:16, ss:163-172.

YETMEN, G. (2011). **Türk Toplumunda 1960'lı Yılların Yaşam Tarzı Dinamiklerinden Kadın Dış Giyim Modasına Etkileri**. Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

URL: <https://tarihnedio.com/ilk-dunya-guzeli-keriman-halis-kimdir/>)